

Phẩm 9: QUÁN THỦ GIẢ (Chủ thể chấp thủ)

Lại nữa, vì khiến quán xét kỹ (để quán) về thủ giả không có “thể”, nên có phẩm này khởi sinh. Như kệ nói:

*Các căn như tai mắt v.v...
Các tâm pháp như thọ v.v...
Trước chúng, có người trú
Một bộ nói như thế*

Thích: Tất cả tự bộ đều không có chấp này, chỉ có bộ Bà Tư Phát Đa La lập nghĩa như đây, các căn như mắt v.v... tâm pháp như thọ v.v... nếu đây có tức có trú trước, đúng lý như thế. Hoặc không như thế, Kệ nói:

*Hoặc “thủ giả” không “thể”
Mắt... kia không thể được.
Vì thế nên phải biết
Thể trú này có trước.*

Thích: Tôi thấy có “thủ giả” trước trú ấy. Vì sao? Vì “thủ giả”, do “thủ giả” này có thể được, nên trú trước ở các thủ, thí như người thợ dệt ở trước sợi dọc và sợi ngang. Lại nữa, trước của “thủ giả” có thủ của mắt v.v.... Vì sao? Vì có thủ, như tre trúc... Như thế, thủ và “thủ giả” cả hai đều được thành. Vì nghĩa ấy nên tôi trước nói trong đệ nhất nghĩa có thủ và “thủ giả” của ấm v.v... Đức Bà-già-bà nói không thể phá hoại. Luận giả nói kệ:

*Hoặc ... các căn như mắt v.v...
Các tâm pháp như thọ v.v...
Trước chúng có “thủ giả”
Nhân gì mà thiết lập?*

Thích: Mắt và thọ... vì không có “thể”, thủ khác càng không có một vật có thể được có, thì “thủ giả” gì mà được thiết lập? Như thế, kia đối lúc bấy giờ không có, vì thủ không có “thể”. Trong đây lập nghiệm: không có “thủ giả” kia trước thủ của mắt v.v... Vì sao? Vì thiết lập, như sợi tơ lụa... thế nên “thủ giả” không thành. Do “thủ giả” không thành nên nghĩa nhân tức hoại, Do nhân hoại nên, tơ lụa kia... là thí dụ không có “thể”. Vì trong đệ nhất nghĩa thể của thủ và thủ giả thể không thành. Lại nữa, có Bà Tư Phát Đa La khác nói: Như trước sinh cõi trời, sinh cõi trời nghiệp hết, thủ giả trên trời được trú như thế, sau thủ các ấm của người... thủ giả kia là nghĩa được thành trong A Hàm. Luận giả nói:

người kia sinh cõi trời tức là thể của thủ ở cõi Trời, sự thiết lập của cõi trời. Lại nữa, ông nói chung chung A Hàm, không có nghiệm riêng, kiến sinh nghi hoặc, không nên quyết định tin. Như kệ nói:

*Hoặc không có căn mắt v.v...
Trước có “trú giả” kia(chủ thể trú)
Cũng nên không “thủ giả”
Có mắt v.v...kia, không nghi.*

Thích: Ý ông như thế thì nghĩa ấy không đúng. Vì sao? Vì nếu không xét rõ “thủ giả”, thì thể của các thủ mắt v.v... không thành. Ý đây như thế. Hoặc hai pháp đây cùng không xét rõ lẫn nhau, như đây thứ tự thì nghĩa không tương ứng vậy. Tức cho đây là thủ của các pháp như mắt v.v... đây chính Điều Đạt gọi là “thủ giả”. Đây chính Điều Đạt gọi là “thủ giả”, đây là chính là thủ của các pháp như mắt v.v... Do đây, kệ nói:

*Hoặc có thủ “rõ”(liễu) người
Hoặc có người rõ thủ, Không
thủ sao có người?
Không người sao có thủ?*

Thích: Hoặc có thủ “rõ” người tức nghĩa là các pháp như mắt v.v... Hoặc có người “rõ” thủ tức nghĩa là người thấy, người nghe. Do thủ và “thủ giả”, lại cũng xét rõ lẫn nhau nên trong thế đế thành nhưng chẳng phải đệ nhất nghĩa. Nửa bài kệ sau là do kia không có “thể”, nên lỗi về nhân kia ông không được lia. Lại nữa, Bà Tư Phát Đa La nói: Ông nay cố sao tự sinh phân biệt nói có trú trước ở trước các căn nhãn... kia, sau trở lại tự phá, trong pháp của chúng tôi cũng nói lời này. Như kệ nói:

*Tất cả căn như mắt v.v...
Người trú trước không một.*

Thích: Người trú không một là nói, mỗi mỗi căn của mắt v.v...kia đều trước mỗi mỗi có người trú. Vì sao? Kệ nói:

*Do căn như mắt v.v...kia
Khác khác “rõ”kia khác.*

Thích: Mắt v.v... là nói các tai, mũi, lưỡi, thân, thọ.... Từ mắt đến thọ mỗi mỗi có khác nhau. Nên được nói rằng: đây là “kiến giả”, đây là “xúc giả”.Do xét rõ thủ khác nên “thủ giả” kia được thành. Ông nói nhân, không thành tức không có nghĩa như đây. Luận giả nói kệ:

*Hoặc các căn như mắt v.v...
Trú giả trước không một
Trước mỗi mỗi một căn v.v...*

Chúng riêng làm sao có?

Thích: Do các ngoại đạo chấp trước mỗi mỗi thủ lập có “thủ giả”, nghĩa là nói trước các căn tai, mắt v.v...đều riêng có người trú. Nghĩa này không đúng. Vì sao? Vì nếu không xét rõ về mắt v.v... thì “thủ giả” không có thể ý đây như thế. Do trước lập nghiệm, nên mỗi mỗi “thủ giả” có trước các thủ của mắt v.v...kia, nghĩa cũng không thành. Lại nữa, ông hoặc định chấp có “thủ giả” kia, nay sẽ hỏi ông: vì người thấy này tức là người nghe, cho đến người thọ, là người thấy, nghe. Cho đến người thọ, mỗi mỗi khác chăng? Nếu nói trước thọ thì nghĩa không đúng. Như kệ nói:

Người thấy tức người nghe

Người nghe tức người thọ.

Nếu có trước mỗi mỗi

Nghĩa này thì không đúng.

Thích: Kia nói như thế tức đồng ngoại đạo. Nghĩa này thế nào? Như ngoại đạo nói chỗ thân căn kia nhóm hợp pháp tức là như cỏ, đất thành, nhà mà có người riêng khác thọ dụng trong đó. Người như thế tức không thể hiểu biết, nói là người thấy v.v... Nghĩa này không đúng. Vì sao? Vì kia một thể nên lập nghĩa có lỗi. Lại nữa, chẳng phải trong đệ nhất nghĩa người thấy kia thể không khác người nghe. Vì sao? Người nghe nên như biệt thể, người nghe do tương tục khác. Thấy nghe không giống nhau, ông nói thể không khác ấy, đây lỗi lập nghĩa. Lại nữa, người thấy muốn thấy không xét rõ ở mắt, sắc nên có thể được. Vì sao? Vì không khác người nghe. Thí như người nghe, do cùng người nghe không khác nghiệm. Không xét rõ ở mắt, sắc kia có thể được, hoặc kia không như thế, người thấy khác pháp, đây đều không thành, lập nghĩa lỗi vậy. Lại có Tăng Khư khác nói: nếu ngã là một trượng phu thì rơi vào lỗi bỏ qua các căn khác như qua các cửa sổ, do các chỗ kia, mắt v.v... là nhân khởi biết về sắc v.v... Vì ngã đã không cùng khắp tức có phương sở riêng, hoặc không nương vào... các căn mắt v.v... kia thì người thấy, người nghe... đều không được thành, do ngã cùng khắp nên tức không đến các căn, thế nên không có lỗi. Luận giả nói: Ông lập nhân ấy có lỗi lớn, do trong mỗi mỗi căn đều trước có ngã, thì nghĩa ấy không đúng. Vì sao? Vì đạo lý không có ngã như đây. Hoặc người muốn được ấm, nhập, giới khác, có một trượng phu là người thấy... luận chủ dạy kia như phẩm Quán Nhập trước đã ngăn phá, tương đương như đây mà giải thích, không giải thích rộng nữa. Hoặc có muốn tránh lỗi lầm như trước có “thủ giả”, tương nó thế nào? Kia nói người thấy, người nghe

mỗi mỗi sai khác, mà là một ngã. Như người chấp này thì là cũng có lỗi. Như kệ nói:

*Người thấy, nghe khác nhau
Người thọ cũng sai khác.*

Thích: Như ông phân biệt mắc những lỗi gì? Nay sẽ chỉ cho ông rõ. Như kệ nói:

*Người thấy, nghe không đồng
Ngã ấy tức nhiều “thể”.*

Thích: nếu vật ở thế gian khác với vật kia thì kia, đây đều có. Vì chúng khác nhau nên như bình, bát... người thấy, nghe khác nhau cũng lại như thế. Do người thấy, nghe khác nhau nên người nghĩ, nắm, xúc cũng mỗi mỗi sai khác. Vì nghĩa ấy, nên ở trong một tương tục có vô lượng ngã. Nhưng không muốn như vậy, thế nên trong đệ nhất nghĩa người thấy, người nghe có một tương tục riêng khác, thì sự riêng khác này không đúng. Trong đây nói nghiêm: người thấy, người thủ không khác người nghe vì người thủ kia nhân quả hòa hợp có nên như tự thể của người thấy. Lại nữa, như bài kệ trước nói: người thấy, người nghe khác nhau, đây nói người thấy là duyên thì người nghe có thể được, vì nghĩa như thế ngã thành nhiều thể. Lại nữa, thời quá khứ... mỗi mỗi sai khác vậy. Lại nữa, trong đây nói nghiêm: trong đệ nhất nghĩa “thủ giả không có thể”. Vì sao? Vì duyên khởi vậy, như tự thể ... không gọi là thủ của “thủ giả” nơi Điều Đạt. Vì sao? Vì là mắt v.v... Thí như tự thể mắt của Da Nhã Đạt Đa. Vì thế, thủ và “thủ giả” cả hai đều không thành, vì không khởi lỗi trước vậy. Bà Khư Phát Đa La nói: thủ và “thủ giả”, hoặc một hoặc khác, đều không thể nói, thế nên không có lỗi. Luận giả nói: Có thể nói có há chẳng phải lỗi ư? Lại nữa, ở một thân căn nhóm hợp, hoặc quả hoặc nhân các thức ăn nhóm hợp thì ngã tức vô lượng. Mà không muốn như thế, do vậy nên ngã thì chẳng là một, nghĩa đây được thành, vì biết riêng vậy. Như nhiều người thấy tương tục tức không là một và nhiều ngã được thành. Lại nữa, có người khác nói: có thủ như thế, như Phật đã nói: Danh sắc duyên lục nhập, sắc kia là bốn đại là thủ, “thủ giả”, thế nên có “thủ giả” thật. Do lục nhập đầy đủ tiếp lại sinh thọ... chẳng phải có trước mắt v.v...Nhân của “thủ giả” kia thiết lập nên, thí như bình..., đây là đạo lý Như Lai đã nói, ông trái với lý đây, thế nên chỗ ông lập nghĩa trước bị phá. Luận giả nói kệ:

*Như mắt, tai và thọ ...
Từ chỗ đó sinh các đại
Ở trong các đại kia*

“Thủ giả” không thể được.

Thích: Do “thủ giả” kia, không có “thể” thật. Dựa vào đệ nhất nghĩa, thì “thủ giả” trong vị, danh, sắc là không có “thể”. Nhưng trong thế đế danh sắc là nhân thiết lập “thủ giả”. Vì thế, không trái chỗ nói của A Hàm. Vì mắt v.v... và đại kia chỉ là nhóm họp. Ông lập “thủ giả” làm nhân, nghĩa này không thành, có lỗi vậy. Quán kia không có “thể” thật. Như kệ nói:

*Không “thủ giả” trước mắt, Nay, sau cũng lại
không
Vì không có “thủ giả” Không có phân
biệt kia*

Thích: Các thủ, “thủ giả” của mắt v.v...không thể, vì thủ khác kia. Như “thủ giả” của bốn đại tương tục riêng khác. Như thế nghiệm biết trước không thể được, vì “thể” thật không thành vậy. Thí như “thể” thật của bốn đại, do đệ nhất nghĩa không có nên thủ và “thủ giả” một, khác đều hoại. Một khác không thành nên kia phân biệt diệt thế nào diệt ư? Vì không thật có nên có phân biệt diệt. Vì nhân thiết lập nên không có phân biệt diệt. Lại nữa, ông lập có, muốn khiến tôi hiểu, tôi ở trong đệ nhất nghĩa nghiệm thấy không có “thể”. Có phân biệt diệt, “có” đã diệt nên “không” cũng tùy diệt. Như đức Bà-già-bà trong kinh Lăng Già nói kệ:

*Vì khi hiểu quán sát Vật thể không thể
được Vì không có tự thể Pháp kia không
thể nói.*

Như người trước nói: có thủ “thủ giả” kia đều không thành lỗi. Thủ làm nhân, đã như trên nói. Thủ và “thủ giả” đều không có tự tánh, nên có phẩm này. Vì nghĩa ấy nên chứng minh đây được thành. Như trong kinh Bát nhã Ba-la-mật nói: Phật bảo Bồ-tát Cự Dũng Mãnh: này người thiện nam! Sắc không có kiến giả sai khiến “kiến giả”, thọ, tưởng, hành, thức không có “kiến giả” sai khiến “kiến giả”. Như sắc đến thức không có “kiến giả” sai khiến “kiến giả” đó chính là Bát nhã Ba-la-mật. Lại nữa, sắc không “tri giả”, “kiến giả”, thấy ấy; thọ, tưởng, hành, thức không có “tri giả”, “kiến giả”. Như sắc đến thức không có “tri giả” “kiến giả” đó chính là Bát nhã Ba-la-mật. Như thế... các Tu đa la, trong đây nên nói rộng.

***